

DEMOKRATIFREMME OG VALGOBSERVATION

Støtte til demokrati i hele verden er en prioritet for Den Europæiske Union. Demokrati er stadig den eneste styreform, hvorunder befolkningen fuldt ud kan nyde godt af sine menneskerettigheder, og en afgørende faktor for udvikling og langsigtet stabilitet. Europa-Parlamentet er som den eneste direkte valgte EU-institution særligt engageret i arbejdet for at fremme demokrati.

RETSGRUNDLAG

- Artikel 2 og 21 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU)
- artikel 205 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

BAGGRUND

EU's tilgang til demokrati supplerer dets arbejde til støtte for menneskerettighederne.

Rådet vedtog i 2009 konklusioner om demokratistøtte i EU's eksterne forbindelser og den hertil knyttede EU-handlingsplan, der indeholdt en ny strategi for demokratistøtte, hvori der fokuseres på en landespecifik tilgang, øget sammenhæng og inddragelse af alle interessenter. Demokrati og menneskerettigheder blev integreret i alle sektorpolitikker. Efterfølgende fremhævede Kommissionen i sin dagsorden for forandring fra 2011 vigtigheden af at støtte menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse inden for rammerne af EU's udviklingspolitik.

Efter begivenhederne under det arabiske oprør i 2011 ajourførte EU sin europæiske naboskabspolitik ved at indføre en »mere for mere«-tilgang, således at støtte blev koblet sammen med demokratisering og »velforankret demokrati«. Der blev tilbudt incitamentet — herunder udbygget økonomisk integration, større finansiel bistand, øget mobilitet for personer og adgang til EU's indre marked — til de lande, der var villige til at gennemføre politiske reformer.

EU's vilje til at gøre en forstærket indsats for at fremme demokrati blev gentaget i den strategiramme og handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati, som Udenrigsrådet vedtog i 2012. Handlingsplanen indeholdt en plan for en mere systematisk opfølgning af rapporterne fra EU's valgobservationsmissioner med henblik på at dække hele valgcyklussen. Den nye handlingsplan for perioden 2015-2019, som blev vedtaget i juli 2015, sigter mod at integrere demokratistøtte i flere målsætninger.

Rådet fremhævede civilsamfundets rolle i sine konklusioner fra 2012 om »demokratiets rødder og bæredygtig udvikling: EU's engagement i civilsamfundet på området eksterne forbindelser«.

FINANSIERINGSINSTRUMENTER

Den vigtigste opgave for det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR) er at støtte menneskerettigheder, demokratiske reformer og politisk deltagelse og

repræsentation. EIDHR er specifikt udformet med henblik på disse mål og finansierer projekter, programmer og EU-valgobservationsmissioner og yder tilskud til civilsamfundsorganisationer, ikkestatslige organisationer og menneskerettighedsforkæmpere.

Det europæiske naboskabsinstrument (ENI) yder økonomisk bistand til fremme af retsstatsprincippet, politisk dialog og reformer, demokratisering, mediepluralisme og valgobservation.

Civilsamfundsaktører i landene i EU's sydlige og østlige naboskabsområder kan også få støtte fra naboskabsfaciliteten vedrørende civilsamfundet til projekter, netværk, uddannelse og udveksling af bedste praksis.

Finansieringsinstrumentet for udviklingssamarbejde (DCI) yder ligeledes økonomisk støtte. Selv om det primært har til formål at bekæmpe fattigdom, bidrager det også til at konsolidere og støtte demokratiet i udviklingslande.

EU-instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred (stabilitetsinstrumentet), kan også under visse omstændigheder bruges til at understøtte demokratiske institutioner og civilsamfundet.

Den Europæiske Udviklingsfond (EUF) — der opererer uden for EU-budgettet, men forvaltes af Europa-Kommissionen — finansierer samarbejdet med lande i Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet. I lighed med DCI fokuserer den på udryddelse af fattigdom, men bidrager også til at konsolidere og understøtte demokrati, retsstatsforhold og god regeringsførelse.

I 2012 blev der etableret en europæisk demokratifond (EED). Den Europæiske Demokratifond fungerer som en selvstændig, privatretlig fond og har til formål at støtte politiske aktører og civilsamfundsaktører, der tilstræber demokratisk forandring ved at yde skræddersyet finansiel bistand på en hurtig, fleksibel og ubureaukratisk måde med fokus på EU's østlige og sydlige naboskabsområder. Dens bestyrelse består af repræsentanter fra EU's medlemsstater og institutioner, herunder op til ni MEP'er, samt andre eksperter.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Som den eneste EU-institution, der er direkte valgt af EU's borgere, er Europa-Parlamentet stærkt engageret i at fremme holdbare demokratier verden over og har fremhævet dette engagement i en række beslutninger.

Parlamentet er løbende engageret i valgobservationsaktiviteter og arbejder for at styrke legitimiteten af nationale valgprocesser og øge offentlighedens tillid til beskyttelsen af valgene og menneskerettighederne. Hvert år udsender det adskillige parlamentariske delegationer til observation af valg eller folkeafstemninger i tredjelande. Parlamentet kan beslutte at udsende sådanne delegationer af MEP'er på betingelse af, at valget afholdes på nationalt plan, at de nationale myndigheder har inviteret EU eller Europa-Parlamentet, og at der er en langtidsmission på stedet. Parlamentets delegationer er altid integreret i EU's valgobservationsmissioner eller i langtidsmissionerne under OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR). Europa-Parlamentet hører om fastlæggelsen og planlægningen af [EU-valgobservationsmissioner](#) og om den efterfølgende opfølgning.

Langtidsvalgobservationsmissioner vurderer ikke kun begivenhederne på selve valgdagen, men også hele valgprocessen, for at måle tilstanden af den demokratiske udvikling i et givet land på et givet tidspunkt. Langtidsobservatører begynder normalt deres arbejde to måneder før valget og følger hele valgprocessen frem til offentliggørelsen af de officielle resultater og klageproceduren. Korttidsobservatører overvåger begivenhederne på valgdagen

og stemmeoptællingen. Chefobservatøren, der leder en EU-valgobservationsmission, er altid et medlem af Europa-Parlamentet.

For at sikre en helhedsorienteret tilgang til demokratistøtte knytter Europa-Parlamentet valgobservation sammen med supplerende aktiviteter, herunder valgopfølgning, menneskerettighedsaktiviteter og initiativer til støtte for parlamentarisk arbejde. Europa-Parlamentet hjælper parlamenter uden for EU's grænser med at styrke deres institutionelle kapacitet gennem konferencer og seminarer, fælles uddannelsesprogrammer og studiebesøg for medlemmer og tjenestemænd samt stipendier til personale i tredjelands parlamenter. Der lægges særlig vægt på kandidatlandene i Sydøsteuropa. Europa-Parlamentet yder også støtte og ekspertise inden for mægling og dialog gennem målrettede aktiviteter med partnerparlamenter og internationale arrangementer med fokus på mægling og konfliktforebyggelse.

Europa-Parlamentets Gruppe for Demokratistøtte og Valgkoordinering yder politisk rådgivning i forbindelse med Parlamentets forskellige aktiviteter. Den består af 15 MEP'er, og formandskabet varetages af Parlamentets Udenrigsudvalg og Udviklingsudvalg i fællesskab.

[Marika Lerch](#)
09/2018